

ЗАВДАННЯ

I (дистанційного) етапу Всеукраїнської олімпіади Національного університету харчових технологій з БІОЛОГІЇ

Оцінювання:

відкриті запитання – оцінюються по 10 балів; разом – **20 балів**;

тестові завдання групи А (може бути тільки 1 правильна відповідь на запитання, яка оцінюється у 2 бали); максимальна кількість балів за завдання групи А – **40 балів**;

тестові завдання групи Б (завдання на визначення правильності тверджень; правильна відповідь на запитання оцінюється у 1 бал); максимальна кількість балів за завдання групи Б – **20 балів**;

завдання групи В: перше (В1) – 1 бал; друге (В2) – 1 бал; третє (В3) – 10 балів; четверте (В4) – 8 балів (по 1 балу за кожну правильно вказану відповідь); максимальна кількість балів за завдання групи В – **20 балів**.

Всього за олімпіаду – 100 балів.

Відкриті запитання

1. Що таке неклітинні форми життя? Наведіть порівняльний аналіз організації та особливостей функціонування неклітинних форм життя, які їх єднують з живою та неживою природою.
2. У чому полягає біологічна роль вітамінів? Наведіть конкретні приклади.

Тестові завдання групи А (може бути тільки 1 правильна відповідь):

A1. Наука про будову та процеси життєдіяльності та різноманітність грибів має назву:

А анатомія;
Б мікологія;

В цитологія;
Г гістологія.

A2. Видатний мікробіолог, який відкрив мікробіологічну суть процесів бродіння і багатьох хвороб людини, один з основоположників мікробіології та імунології:

А Р. Гук;
Б Р. Вірхов;
В А. Левенгук;

Г Л. Пастер;
Д К. Лінней;
Е Т. Шванн.

A3. Для якого рівня організації живої матерії характерний обмін потоками енергії між популяціями різних видів, а також постійний обмін речовиною між живою та неживою природою, тобто колообіг речовин?

A організмового;

В екосистемного;

Б популяційно-видового;

Г клітинного.

A4. Метод біологічних досліджень, суть якого полягає у реєстрації кількості спадкових порушень і зіставлення темпу їх нарощування в наступних поколіннях порівняно з попередніми, має назву:

A математичне моделювання;

В порівняльно-описовий;

Б генетичний моніторинг;

Г статистичний.

A5. Хімічний елемент, біологічна роль якого полягає в участі в утворенні структури хлорофілу та активації роботи багатьох ферментів:

A Ферум (Fe);

В Магній (Mg);

Б Калій (K);

Г Фосфор (P).

A6. Молекули РНК, які мають каталітичну функцію, мають назву:

A ензими;

В рибозими;

Б рибосоми;

Г рибонуклеотиди.

A7. Природний олігосахарид, який складається із залишків молекул глюкози і галактози, це:

A фруктоза;

В сахароза;

Б лактоза;

Г маноза.

A8. Біомолекули, які можуть бути метаболічним джерелом води, оскільки у процесі окиснення 1 г таких сполук утворюється майже 1,1 мл води, це:

A білки;

В амінокислоти;

Б вуглеводи;

Г ліпіди.

A9. Який процес описує рівняння $6\text{CO}_2 + 6\text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6 + 6\text{H}_2\text{O}$?

A бродіння;

В фотосинтезу;

Б клітинного дихання;

Г метаногенезу.

A 10. До прокаріотичних організмів належить:

A холерний вібріон;

В цитомегаловірус;

Б мукор;

Г пеніцил.

A11. Кишкова паличка *Escherichia coli* має температурний оптимум життєдіяльності:

A + 9 °C;

Б + 23 °C;

В + 37 °C;

Г + 51 °C.

A12. Вкажіть надмембранну структуру тваринної клітини:

A клітинна стінка;

Б цитоплазматична мембрана;

В глікокалікс;

Г ядерна мембрана.

A13. До складу еукаріотичної тваринної клітини входять:

A цитоплазматична мембрана,
цитоплазма, ядро, рибосоми;

Б клітинна стінка, цитоплазма,
рибосоми, ядро;

В цитоплазма; нуклеоїд,
клітинна стінка, рибосоми;

Г цитоплазма, мітохондрії,
нуклеоїд, клітинна стінка.

A14. Органели клітини, які мають вигляд порожнин, оточених мембраною і заповнених рідиною, які підтримують певний тургор, забезпечуючи збереження форми клітин, містять запасні поживні речовини або кінцеві продукти обміну, це:

A хламідоспори;

Б мітохондрії;

В лізосоми;

Г вакуолі.

A15. Невеликі молекули пептидів, які виділяються клітинами імунної системи і регулюють міжклітинні взаємодії, впливають на здатність клітин виживати, стимуляцію або пригнічення росту, диференціацію, функціональну активність клітин, мають назву:

A пріони;

Б цитокіни;

В ензими;

Г вітаміни.

A16. Фаза мітотичного поділу, під час якої внаслідок формування веретена поділу кожна хромосома розташовується на однаковій відстані від клітинних центрів, тобто в серединній, «екваторіальній» площині клітини, це:

A профаза;

Б метафаза;

В анафаза;

Г телофаза.

A17. Інфекційні частинки, що за структурою є низькомолекулярними одноланцюговими кільцевими молекулами РНК, які не кодують власних білків і викликають захворювання рослин, це:

A віроїди;

Б бактеріофаги;

В пріони;

Г тилакоїди.

A 18. Поліомієліт – хвороба, яку спричиняють:

A бактерії;

Б гриби;

В віруси;

Г тварини.

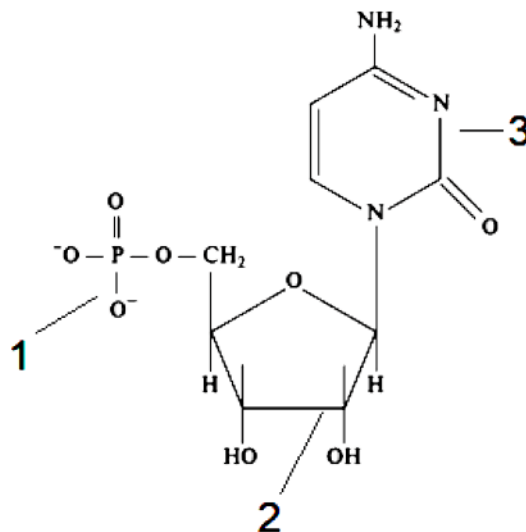
А 19. Організми, яким притаманне живлення речовинами, що утворюються внаслідок власного фотосинтезу або хемосинтезу та органічними сполуками, що надходять з навколишнього середовища, мають назву:

А автотрофи;
Б хемотрофи;

В гетеротрофи;
Г міксотрофи.

А20. Розгляньте рисунок і визначте вірне позначення складових нуклеотиду на схемі:

А 1 – залишок ортофосфатної кислоти; 2- пентоза; 3 – залишок нітрогеновмісної основи;
Б 1 – аденін; 2- пентоза; 3 – залишок нітрогеновмісної основи;
В 1 – АТФ; 2 - дезоксирибоза; 3 – залишок нітрогеновмісної основи;
Г 1 – залишок ортофосфатної кислоти; 2- гуанін; 3 – залишок нітрогеновмісної основи;.

Завдання групи Б. Завдання на визначення **правильності тверджень**. Навпроти номерів правильних тверджень зробіть позначення у графі «так», навпроти неправильних – у графі «ні» у таблиці відповідей.

Б1. Підтримання гомеостазу – це здатність біологічних систем зберігати відносну сталість свого складу та властивостей за змін умов навколишнього середовища.

Б2. Під час кон'югації клітини деяких одноклітинних чи багатоклітинних організмів обмінюються спадковим матеріалом.

Б3. Патологія – наука, яка вивчає причини та процеси старіння людини, з'ясовує основні його закономірності – від молекулярного до організмового.

Б4. Збудник дифтерії має у своїх клітинах рибосоми.

Б5. У гіпотонічному середовищі у клітині можна спостерігати відшарування цитоплазми від клітинної стінки.

Б6. Рослини здатні фіксувати атмосферний азот.

Б7. ДНК присутня в рибосомах.

Б8. Зв'язок між ланцюгами в молекулі ДНК підтримується фосфодіефірними зв'язками.

Б9. Реплікація молекули ДНК відбувається під час синтетичного періоду клітинного циклу.

Б10. Пептидний зв'язок є у крохмалі, глікогені.

Б11. Ендопаразити оселяються на поверхні тіла хазяїна.

Б12. На мембранах зернистої ендоплазматичної сітки синтезуються ліпіди.

Б13. Продуктами фотосинтезу є глюкоза й кисень.

Б14. Білки містять у своєму складі Нітроген.

Б15. У всіх живих організмів ті самі триплети кодують однакові амінокислоти.

Б16. Білки – високомолекулярні біополімери, мономерами яких є нуклеотиди.

Б17. Хромосомний набір ядра може бути лише диплоїдним.

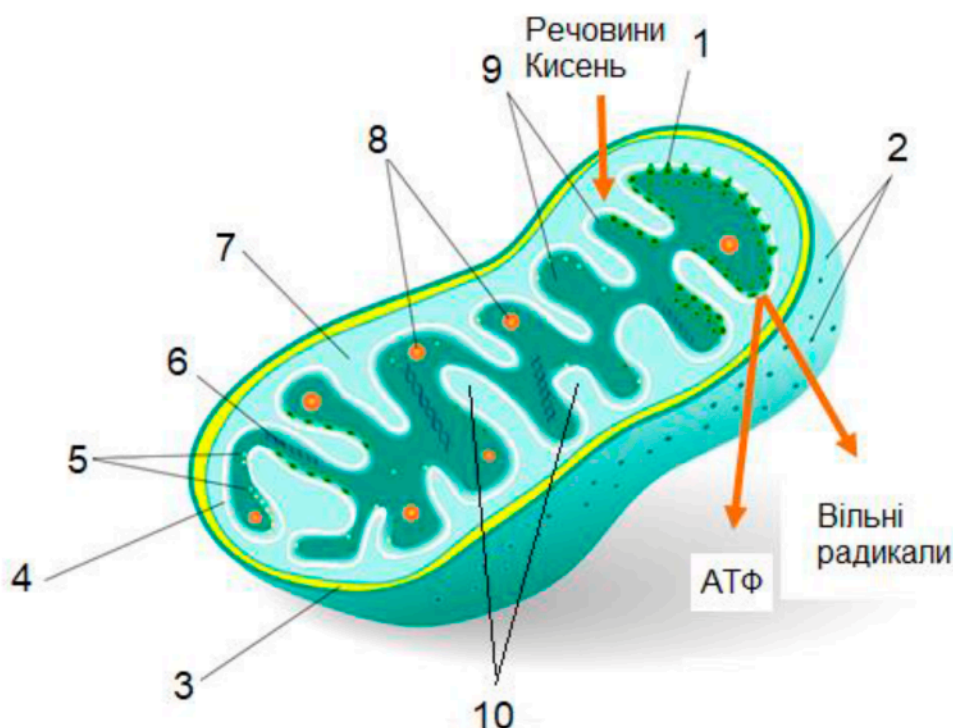
Б18. У клітинах прокаріотів процеси дихання і фотосинтезу відбуваються на цитоплазматичній мембрані.

Б19. Анафаза – найдовша фаза мітозу.

Б20. За допомогою методу мікрохірургії здійснюють перенос окремих органел з однієї клітини до іншої.

Завдання групи В

Розгляньте рисунок. На ньому зображено біологічний об'єкт.

Дайте відповіді на запитання стосовно цього об'єкта:

В1. Розміри цього біологічного об'єкта лежать у межах :

А 1 – 70 мкм;

В 15 – 25 нм;

Б 3 – 5 мм;

Г 1 – 2 см

В2. Який метод дослідження найдоцільніше використовувати для вивчення розмірів та маси цього об'єкта?

А мікрохірургія;

В авторадіографія;

Б метод культури клітин;

Г центрифугування

В3. Визначте якою цифрою на рисунку позначено:

А зовнішню мембрану	Е ДНК
Б внутрішню мембрану	Є пори
В матрикс	Ж міжмембранний простір
Г кристи	З АТФ-сому з АТФ-синтетазою
Д рибосоми	І гранули

В4. Встановіть відповідність між структурою, позначеною цифрою на рисунку, та особливостями будови і функціями, які вона виконує.

К вирости, які розширюють зовнішню область внутрішньої мембрани, збільшуючи її здатність виробляти АТФ	О утворює численні складки, має вибіркову проникність і здійснює контроль над транспортом речовин
Л простір між зовнішньою та внутрішньою мембраною, містить цитохром С	П має циклічну структуру, кодує всі три види власних РНК і визначає певну генетичну автономність
М має гладку поверхню і високу проникність для більшості органічних і неорганічних молекул	Р простір, обмежений внутрішньою мембраною, містить надзвичайно сконцентровану суміш сотень ферментів
Н має грибоподібну форму, бере участь в утворенні АТФ з АДФ	С є скупченням катіонів кальцію і магнію, що необхідні для функціонування ферментів

Увага!

**Відповідь треба надсилати
у вигляді заповненого бланка відповідей.**